

О. І. Юр'єва,

здобувач, Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, м. Харків

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМ БОРГОМ В УКРАЇНІ

O. Yurieva,

candidate for a degree, Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration attached to the Office of the President of Ukraine, Kharkiv

IMPROVEMENTS DIRECTIONS OF ORGANIZATIONAL COMPONENT OF MECHANISM OF TAX DEBT MANAGEMENT IN UKRAINE

У статті проаналізовано сучасну організаційну складову механізму державного управління податковим боргом в Україні. Розглянуто функціональні повноваження органів державної фіскальної служби на центральному, регіональному та районному рівнях з виконання процедур погашення податкового боргу. Доведено доцільність вдосконалення організаційної складової механізму державного управління податковим боргом. Визначено основні напрями розвитку організаційної складової механізму державного управління податковим боргом в Україні, які спрямовані на ефективне розв'язання існуючих проблем у податкових відносинах. Запропоновано оптимізувати організаційну структуру підрозділів погашення боргу шляхом передачі функцій з управління податковим боргом на регіональний рівень.

The organizational part of the tax debt polity in Ukraine was analyzed in the article. The functional powers of state fiscal service at central, regional and district levels to implement procedures for redemption tax debt were considered. The expediency of improving the organizational component of the tax debt policy was proved. The main directions of the organizational component of the tax debt policy in Ukraine, which towards the effective solution of the existing problems in tax relations were determined. An optimized organizational structure of units of public debt service through fiscal transfer functions to manage tax debt on the regional level was proposed.

Ключові слова: податковий борг, механізм державного управління, державне управління податковим боргом, організаційна складова, органи державної фіскальної служби, структура.

Key words: tax debt, public administration mechanism, governance of the tax debt, organizational structure, government fiscal services, structure.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Формування та реалізація податкової політики як складової економічної політики держави, направленої, в першу чергу, на створення сприятливих умов ведення бізнесу, побудови партнерських відносин між владою та підприємствами, забезпечення фінансової безпеки країни і соціального захисту громадян, є одним з пріоритетних напрямів діяльності органів державної фіскальної служби в Україні.

З точки зору проведення структурної модернізації економіки України та створення сучасної ефективною системи управління публічними фінансами, запровадження дієвого механізму державного управління податковим боргом, зокрема, за рахунок удосконалення організаційної складової механізму, є запорукою активізації ділової активності бізнесу в Україні та формування системи соціальної відповідальності держави та громадянського суспільства.

На нинішньому етапі розвитку країни, органи державної фіскальної служби зазнають певних організаційних, структурних і функціональних змін. Метою та

ких змін є оптимізація та раціоналізація процесу сплати податків, зменшення додаткових адміністративних витрат, узгодженість дій органів влади у регулюванні підприємницької діяльності, збільшення сум отриманих податків без підвищення податкового тиску на платників податків, підвищення якості надання адміністративних послуг та застосування дієвих методів боротьби з ухиленням від оподаткування [5, с. 61].

У зв'язку із цим, цілком нагальною є потреба в удосконаленні структурної організації органів державної фіскальної служби, які здійснюють управління податковим боргом, та надання певних пропозицій щодо доцільності їх реорганізації в контексті виконання завдань та функцій щодо погашення податкового боргу суб'єктів господарювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням дослідження податкового боргу та механізму державного управління податковим боргом присвячені праці вітчизняних науковців А. Крисоватого, О. Долгого, І. Луніної, В. Бортняка, А. Соколовсь-

кої, В. Онищенко, О. Тимченко, В. Федосова, Ю. Іванова, А. Яковлевої, І. Бабіна, Ю. Туника, О. Онишка, В. Валігури, В. Бортняка, О. Десятнюк, Т. Маршалюка та інших.

Продовжуючи започатковані розвідки науковців, вважаємо за необхідне приділити увагу дослідженню організаційної складової механізму державного управління податковим боргом з метою визначення напрямів щодо вдосконалення складової та механізму в цілому, що зумовлює необхідність подальших наукових розробок з цієї важливої проблеми.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Основною метою статті є дослідження організаційної складової механізму державного управління податковим боргом в Україні, на основі якого визначити основні напрями розвитку цієї складової механізму.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Діяльність будь-якого органу є наслідком його структурної організації. У "Великому тлумачному словнику сучасної української мови" зазначено, що "структура" — це взаєморозміщення та взаємозв'язок складових частин цілого; будова; устрій, організація чого-небудь; "структурно-організаційний" — це щодо структури чого-небудь та організаційної діяльності [2, с. 1405]. У свою чергу "організація" — це особливість будови чого-небудь; структура; комплекс заходів, зміст яких полягає в координації дій окремих елементів системи; "організаційний" — це пов'язаний з організацією чого-небудь; який здійснює організацію чого-небудь [2, с. 853].

На думку І.С. Шулатової, під структурною організацією чого-небудь необхідно розуміти його структурний устрій, пов'язаний з особливостями його внутрішньої організації (побудови) [7, с. 43]. Таке визначення повною мірою відповідає поняттю структурної організації органів державної фіскальної служби України.

Організаційна складова механізму державного управління покликана забезпечити функціонування та координацію інституцій (суб'єктів) державного управління у сфері погашення податкового боргу, тобто являє собою сукупність правил і процедур щодо:

- формування та функціонування системи органів державної фіскальної служби з наявністю підрозділів, що забезпечують вжиття комплексу заходів з адміністрування та погашення податкового боргу;

- взаємодії і координації всіх підрозділів державних фіскальних органів (відповідні схеми комунікацій) під час роботи щодо упередження виникнення податкового боргу та вжиття процедурних заходів з його погашення;

- упорядкування повноважень, розмежування та уникнення дублювання функцій органів державної фіскальної служби центрального, регіонального та місцевого рівнів;

- створення умов для розвитку кадрового потенціалу, постійного підвищення професійного рівня посадових осіб органів державної фіскальної служби, які здійснюють заходи з управління податковим боргом;

- забезпечення функціонування органів державної фіскальної служби належною матеріально-технічною базою для можливості вжиття дієвих заходів з погашення податкового боргу суб'єктів підприємницької діяльності;

- взаємодії органів державної фіскальної служби під час виконання повноважень щодо вжиття заходів з погашення податкового боргу платників податків з іншими органами виконавчої влади (правоохоронними, судовими тощо).

Щодо організаційної діяльності органів державної фіскальної служби, слід зазначити, що функція управління податковим боргом на теперішній час зосереджена у підрозділах погашення податкового боргу та не дублюється іншими підрозділами органів державної фіскальної служби. Основним завданням зазначеного підрозділу є вжиття вичерпних заходів щодо забезпечення мобілізації коштів у бюджеті всіх рівнів за рахунок скорочення податкового боргу платників податків [1, с. 48].

На сьогодні організація управління податковим боргом в Україні має 3-х рівневу структуру, а саме: Департамент погашення боргу, що є структурним підрозділом Державної фіскальної служби України; управління (відділи) погашення боргу, які є структурними підрозділами Головних управлінь ДФС в областях та управління (відділи, сектори) погашення боргу в податкових інспекціях низового рівня.

Департамент погашення боргу здійснює розробку стратегії і тактики управління податковим боргом, єдиної інформаційної системи, теоретико-методологічних аспектів процедур погашення податкового боргу, складає плани, розподіляє ресурси, контролює та оцінює роботу регіональних підрозділів управління податковим боргом. Основними функціями та процедурами Департаменту є, зокрема, такі:

- організація роботи та здійснення контролю за погашенням податкового боргу з податків, зборів та інших платежів платників податків, у тому числі майно яких перебуває у податковій заставі;

- організація роботи та здійснення контролю за забезпеченням стягнення заборгованості суб'єктів господарювання за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, позиками;

- організація роботи та здійснення контролю за відстроченням, розстроченням та реструктуризацією грошових зобов'язань та/або податкового боргу, а також списанням безнадійного податкового боргу;

- організація роботи та здійснення контролю за застосуванням адміністративного арешту майна та коштів на рахунках платника податків, який має податковий борг, та/або зупиненням видаткових операцій на рахунках у банку такого платника податків;

- організація роботи та здійснення контролю за застосуванням до платників податків процедур банкрутства;

- організація роботи, здійснення контролю та забезпечення надання допомоги у стягненні податкового боргу в міжнародних правовідносинах за запитами компетентних органів іноземних держав;

- контроль за супроводженням у судах справ, пов'язаних зі стягненням податкового боргу;

- надання територіальним органам державної фіскальної служби методичної та практичної допомоги в організації роботи з погашення податкового боргу тощо [1, с. 50—51].

На регіональному рівні функціонують підрозділи погашення боргу, які забезпечують організацію вжиття всього комплексу заходів з погашення податкового боргу до суб'єктів підприємницької діяльності на підпорядкованій території.

На рівні державних податкових інспекцій створено відповідні відділи (сектори), які застосовують до боржників заходи з погашення податкового боргу в межах відповідних процедур. Отже, організаційна складова механізму державного управління податковим боргом покликана враховувати складність зв'язків та специфіку взаємодії між об'єктами і суб'єктами управління, досягнення цілей та функцій механізму та, як наслідок, забезпечення його ефективної діяльності.

Організація роботи підрозділів погашення боргу щодо управління податковим боргом здійснюється відповідно до завдань та функцій і процедур, що визначені відповідними положеннями про ці підрозділи. Разом із тим, наявність податкового боргу у значних обсягах та його постійне зростання протягом останніх років зумовлюють необхідність удосконалення організаційної складової механізму державного управління податковим боргом, зокрема, в напрямі оптимізації структури підрозділів погашення боргу та уточнення переліку закріплених за ними функцій.

Слід зазначити, що Міжнародним валютним фондом розроблені окремі пропозиції щодо погашення податкового боргу, які, зокрема, передбачають удосконалення організаційних структур органів державної фіскальної служби [6, с. 607].

У більшості країн, що розвиваються, і держав з перехідною економікою на великих платників податків припадає більша частина заборгованості по податках. Тому заходи покликані із самого початку не допустити виникнення податкового боргу у великих платників податків (шляхом ефективного контролю за дотриманням норм податкового законодавства) і забезпечити своєчасне його погашення [3, с. 63]. Для того, щоб контролюючі органи могли ефективно виявляти випадки несплати податків, Міжнародним валютним фондом рекомендовано керівництву податкових відомств стежити за тим, щоб програма погашення податкового боргу містила такі елементи:

- створення окремого спеціалізованого підрозділу з адміністрування податкового боргу в межах зобов'язань великих платників податків, що відповідає б винятково за моніторинг їхнього податкового боргу й виявлення платників, які вчасно не сплатили податок;

- стандартні прозорі процедури адміністрування, включаючи відправлення повідомлень платникам податків, які ухиляються від сплати податків, визначення графіка платежів і арешт активів платників податків, що вчасно не сплатили податок;

- достатня кількість кваліфікованих фахівців контролюючого органу із стягнення податкового боргу;

- наявність системи моніторингу податкового боргу, що дозволить контролюючим органам планувати свої заходи щодо забезпечення погашення заборгованості й виявляти заборгованість, що ще можна стягнути, за якою можна укласти платіжну угоду й заборгованість, яку можна списати;

- необхідні юридичні повноваження для того, щоб податкова служба могла вживати заходи впливу щодо податкових боржників, які не сплатили вчасно податки, включаючи конфіскацію фізичних і ліквідних активів (наприклад, стягнення коштів з банківських рахунків податкових боржників), а також накладення арешту на активи третьої сторони — дебітора (наприклад, на дебіторську заборгованість податкового боржника), вести переговори про висновок розумних платіжних угод і

списувати безнадійну заборгованість по податках, що не може бути стягнена [3, с. 65].

У цьому контексті слід відмітити, що за даними досліджень Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), в останні роки спостерігаються еволюційні зміни внутрішньої організаційної структури національних податкових органів країн Європи. Робота податкових органів розвивається від моделі "за видами податків" до "функціональної моделі" і далі — до моделі "за видами платників".

Перша модель мала такі негативні риси: по-перше, департаменти, що ділилися за видами податків, були багатофункціональними та відокремленими один від одного; по-друге, було дублювання функцій у департаментах; по-третє, система була незручною для платників, що мали сплачувати кілька видів податків (перш за все великі підприємства); по-четверте, існуюча система поділу департаментів ускладнювала управління податками, відокремлюючи функцію податкового контролю від стягнення податкової заборгованості. Через це не було мобільності у використанні податкового персоналу, оскільки робота конкретного податківця значною мірою обмежувалася певним видом податків; крім того, ускладнювався процес організаційного планування та координації діяльності податкових органів [9, с. 17].

Щоб позбутися цих недоліків, організаційну структуру податкових органів багатьох країн було перебудовано за принципами "функціональної моделі" (яку впроваджено також і в Україні). Згідно з цією моделлю податковий персонал здійснює діяльність не за видами податків, а за функціями (реєстрація, облік, обробка інформації, контроль, збір тощо). Це дозволяє забезпечити більшу стандартизацію податкової роботи, спростити комп'ютеризацію та систематизацію інформації щодо платників, удосконалює операційну ефективність. Однак функціональний підхід передбачає певну стандартизацію в обслуговуванні, може призвести до неякісного (часом несумісного) обслуговування різних категорій платників (великі підприємства, малий і середній бізнес, фізичні особи).

Модель "за видами платників" передбачає роботу податкових органів через таку сегментацію платників: великий бізнес, малий і середній бізнес, фізичні особи тощо. Логіка такої сегментації полягає у тому, що кожній з цих груп платників притаманні свої особливості у дотриманні податкової дисципліни, наслідком чого є різний ступінь ризику несплати податків. Для ефективного управління цими ризиками податкові органи мають розробити і впровадити стратегічні заходи (законодавче роз'яснення, навчання платників податків, підвищення обслуговування, цільовий контроль), які відповідали б особливостям кожної групи платників. Групування ключових функцій за уніфікованою структурою управління підвищить узгодженість роботи на всіх рівнях [8, с. 119].

Враховуючи сучасні тенденції розвитку органів державної фіскальної служби, з метою оптимізації організаційної структури підрозділів погашення боргу, доцільно, на наш погляд, поєднати "функціональну модель" та модель "за видами платників", передбачивши основні функції з управління податковим боргом платників податків здійснювати на регіональному рівні. В основу запропонованої моделі закладено норми, що містяться в змінах до Податкового кодексу України, щодо централізації окремих функцій контролюючих органів та пе-

репрофілювання контролюючих органів нижчої ланки у сервісну службу.

З урахуванням зазначеного, з метою оптимізації чисельності органів державної фіскальної служби пропонуємо впровадити організаційні структури підрозділів погашення боргу, що передбачає виконання наступних основних завдань та функцій:

- на рівні податкових інспекцій районного рівня — здійснення обліку податкового боргу по платниках податків, що мають податковий борг у розмірі, який не перевищує 60-ти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1020 грн.). До основних функцій підрозділів доцільно віднести наступні: облік податкового боргу та моніторинг вжиття заходів з його погашення; налагодження співпраці з платниками податків та побудова партнерських відносин з питань щодо погашення боргу; надання консультацій, практичної і методичної допомоги з питань погашення податкового боргу, організація роботи в центрах обслуговування платників щодо надання адміністративних послуг в частині видачі довідок платникам податків про відсутність податкового боргу; забезпечення взаємодії з іншими структурними підрозділами в частині проведення превентивних заходів щодо недопущення виникнення податкового боргу; проведення співбесід з боржниками щодо погашення боргу тощо;
- на рівні органу державної фіскальної служби регіонального рівня — забезпечення погашення податкового боргу відповідно до основних завдань:

- вжиття заходів з погашення податкового боргу по платниках податків, що мають податковий борг у розмірі, який перевищує 60 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

- погашення податкового боргу, заборгованостей з інших платежів, стягненням своєчасно ненарахованих та/або несплачених сум єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

- ініціювання застосування судових процедур банкрутства;

- відстрочення, розстрочення та реструктуризація грошових зобов'язань та/або податкового боргу, а також недоїмки зі сплати єдиного внеску;

- списання безнадійного податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску;

- застосування адміністративного арешту майна платників податків та/або зупиненням видаткових операцій на їх рахунках у банку тощо.

Відповідно до покладених завдань підрозділами погашення боргу органів державної фіскальної служби регіонального рівня доцільне виконання наступних функцій:

- організація роботи щодо погашення податкового боргу, інших заборгованостей, стягнення своєчасно ненарахованих та/або несплачених сум єдиного внеску;

- організація роботи щодо ініціювання застосування судових процедур банкрутства;

- організація роботи з відстрочення, розстрочення та реструктуризації грошових зобов'язань та/або податкового боргу, а також недоїмки зі сплати єдиного внеску, прийняття рішень про розстрочення та відстрочення грошових зобов'язань та/або податкового боргу; організація у межах повноважень передбаченого законом, списання безнадійного податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску;

- організація застосування адміністративного арешту майна платників податків та/або зупинення видаткових операцій на їх рахунках у банку тощо.

Переваги запровадження такої концепції змін у вигляді поєднання "функціональної моделі" та моделі "за видами платників" і, відповідно, зосередження роботи щодо управління податковим боргом на регіональному рівні полягають у забезпеченні:

- скорочення загальної чисельності підрозділів погашення боргу районного рівня, в першу чергу керівного складу за рахунок перерозподілу чисельності (з подальшим скороченням на 20 відс.) між районним та регіональним рівнями та, як наслідок, зменшення витрат на їх утримання;

- визначення чітких пріоритетів в організації роботи щодо погашення податкового боргу та, як наслідок, підвищення результативності заходів зі стягнення боргу;

- виключення дублювання функцій на районному та регіональному рівні з питань погашення податкового боргу;

- підвищення рівня аналітичної роботи щодо моніторингу вжиття заходів з погашення податкового боргу, яка буде здійснюватися на регіональному рівні;

- виключення впливу "людського фактору" та зменшення корупційних ризиків за рахунок запровадження електронних сервісів та "Електронного кабінету платника" та, як наслідок, зміна філософії взаємовідносин з платником податків;

- надання платнику податків можливості та права самостійного погашення податкового боргу на різних етапах фіскального впливу;

- проведення дієвих заходів щодо скорочення податкового боргу без прив'язки до територіального розміщення боржника на рівні регіональної структури та, як наслідок, оперативне управління механізмами фіскального впливу на боржників;

- усунення "прихованого тиску" місцевих органів державної влади на ефективність застосування фіскальних заходів щодо стягнення податкового боргу платників податків.

Водночас з реалізацією концепції змін у вигляді запропонованої моделі організаційної структури прогнозуємо наявність певних ризиків (недоліків), що пов'язані з її функціонуванням. Так, до таких ризиків об'єктивного характеру належать, перш за все, ризики, що пов'язані з необхідністю забезпечення додаткових фінансових витрат для підрозділів погашення боргу регіонального рівня на проведення фіскальних заходів до боржників щодо формування та направлення податкових вимог, здійснення опису майна, проведення перевірок стану збереження майна, що знаходиться в податковій заставі, вилучення грошових коштів у боржників за рішенням суду.

Таким чином, удосконалення організаційної складової механізму державного управління податковим боргом полягає в розробці та впровадженні поліпшеної організаційної структури відповідного підрозділу органу державної фіскальної служби з наданням повного обсягу повноважень щодо вжиття заходів з погашення податкового боргу, що забезпечить ефективне функціонування механізму державного управління податковим боргом в цілому.

Разом із тим, враховуючи сучасні тенденції розвитку податкової системи та органів державної фіскальної служби, основними напрямками розвитку організаційної складової механізму державного управління податковим боргом в Україні мають стати:

— формування партнерських відносин з платниками податків, що передбачає створення інформаційного поля про діяльність державної фіскальної служби та її територіальних органів з питань організації роботи щодо погашення податкового боргу; неупереджене та справедливе застосування податкового законодавства; зменшення податкового навантаження на платників податків;

— надання якісних послуг платникам податків, що передбачає розроблення та впровадження стандартів якості обслуговування платників податків; удосконалення зручних та доступних інформаційних сервісів для платників податків з інформування про обсяги наявного податкового боргу та з інших питань щодо його погашення;

— здійснення контролю за повнотою сплати податків за рахунок підвищення ефективності методів протидії мінімізації сплати податків; посилення функції оцінки та управління ризиками як основи контролю за повнотою сплати податків; розвитку централізованої аналітичної функції;

— організація ефективної системи управління персоналом в органах державної фіскальної служби, що передбачає визначення критеріїв відбору персоналу на службу; створення ефективної та якісної функції управління персоналом; постійне навчання та підвищення кваліфікації персоналу органів державної фіскальної служби [27-3, с. 158];

- удосконалення операційної діяльності за рахунок забезпечення стратегічного управління в органах державної фіскальної служби; проведення постійного моніторингу діяльності органів державної фіскальної служби та посадових осіб, що здійснюють процедури погашення податкового боргу тощо.

ВИСНОВКИ

Отже, основні напрями розвитку організаційної складової механізму державного управління податковим боргом в Україні спрямовані на ефективне розв'язання існуючих проблем у податкових відносинах, впровадження яких дозволить усунути дублювання функцій підрозділів погашення боргу органів державної фіскальної служби на районному та регіональному рівнях.

Робота контролюючих органів має бути спрямована не лише на застосування примусових заходів стягнення, а на побудову партнерських відносин з платниками податків та на розширення продуктивної співпраці. З огляду на це, органам державної фіскальної служби потрібно змінити філософію взаємовідносин з платниками податків, у яких виник податковий борг — розглядати боржників як повноцінних партнерів, в яких виникли тимчасові фінансові труднощі, що позбавляють їх можливості своєчасного виконання податкових зобов'язань.

Література:

1. Десятнюк О.М. Управління податковим боргом: навчальний посібник / О.М. Десятнюк, Т.Я. Маршалок. — Тернопіль: Вектор. 2013. — 340 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. і гол. ред. В.Т. Бусел. — К.; Ірпінь: ВТФ "Перун", 2005. — 1828 с.
3. Заходи щодо забезпечення більш сумлінного виконання податкових зобов'язань великими платниками податків. Аналіз досвіду різних країн / Уклад. і гол. ред.

К. Байєр; Міжнародний валютний фонд. — Вашингтон, 2002. — 82 с.

4. Луцик А.М. Адміністративні процедури у сфері оподаткування в Україні: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 "Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право" / А.М. Луцик. — Харків, 2015. — 192 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://law.nau.edu.ua/images/Nauka/...vchena.../>

5. Самань В.В. Повноваження центральних органів виконавчої влади щодо здійснення фіскальної функції держави / В. Самань // Митна справа. — 2013. — № 3 (87). — С. 60—67.

6. Туник Ю.І. Міжнародний та європейський досвід адміністративно-правової регламентації процедур погашення податкового боргу / Ю.І. Туник // Право та управління. — 2012. — № 1. — С. 600—612.

7. Шулатова І.С. Системні засади структурної організації Державної фіскальної служби України як основа її нормативно-правового унормування / Я. Мороз // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Право. — Вип. 35. — Ч. II. — Т. 3. — 2015. — С. 43—47.

8. Яренко Г. Структура та організація роботи податкових органів у зарубіжних країнах / Г. Яренко // Вісник КНТЕУ. — 2009. — № 2. — С. 114—126.

9. Tax administration in OECD and selected Non-OECD countries: Comparative information series 2006 // OECD, Center for tax policy and administration. — Paris, 2007.

References:

1. Desiatniuk, O. M. (2013), *Upravlinnia podatkovym borhom [Management of tax debt]*, Vektor, Ternopil', Ukraine.
2. Busel, V.T. (2005), *Velykyj tлумachnyj slovnyk suchasnoi ukrains'koi movy, [Great Dictionary of Modern Ukrainian]*, VTF "Perun", Irpin', Ukraine
3. IMF (2002), *Zakhody schodo zabezpechennia bil'sh sumlinnoho vykonannia podatkovykh zobov'язan' velykomy platnykamy podatkov. Analiz dosvidu riznykh krain [Measures to ensure a fair tax compliance by large taxpayers. The analysis of the different countries]*, IMF, Washington, USA.
4. Lutsyk, A.M. (2015), "Administrative procedures in the field of taxation in Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Law, Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine.
5. Saman', V. V. (2013), "The powers of central authorities to implement the fiscal functions of the state", *Mytna sprava*, vol. 3, pp. 60—67.
6. Tynuk, Yu. I. (2012), "International and European experience of administrative and legal regulation of procedures of tax debt", *Pravo ta upravlinnia*, vol. 1, pp. 600—612.
7. Shulatoval, I.S. (2015), "Systemic structural principles of the State Fiscal Service of Ukraine as a basis for its legal normalization", *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol. 35, pp. 43—47.
8. Yarenko, H. (2009), *The structure and organization of the tax authorities in foreign countries*, *Visnyk KNTEU*, vol. 2, pp. 114—126.
9. OECD Center for tax policy and administration (2007), "Tax administration in OECD and selected Non-OECD countries: Comparative information series", OECD Center for tax policy and administration, Paris, France. *Стаття надійшла до редакції 20.01.2017 р.*